

12. 09. 2013

ROVANIEMEN HOVIOIKEUS

Valtakatu 10-12, 96200 Rovaniemi
Puh. 029 56 41800, Fax 029 56 41857
rovaniemi.ho@oikeus.fi

12.9.2013

79/2013

Sisäasiainministeriö

PL 26

00023 VALTIONEUVOSTO

Asia

Sisäasiainministeriön poliisiosaston lausuntopyyntö Valtioneuvoston asetukseksi esitutkinnasta, pakkokeinoista ja salaisesta tiedonhankinnasta (SM023:00/2012)

Rovaniemen hovioikeus kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja lausuu seuraavaa:

Asetusluonnos on tekninen ja kohdistuu ennen muuta esitutkintaa suorittaville poliiseille. Hovioikeudella ei ole toimintansa perusteella kokemusperäistä asiantuntemusta poliisien rekistereistä. Sen vuoksi sääntelytarkkuus ja asetuksen lainmukaisuuden tarkistaminen jätetään lainvalmistelijoiden huoleksi. Hovioikeus kiinnittää huomiota kahteen näkökohtaan, jotka esitutkintaan ja pakkokeinoihin liittyen ovat tulleet hovioikeuden toiminnassa yhä useammin vastaan.

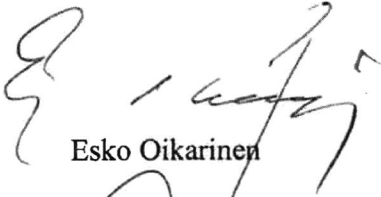
1) Niin sanottu itsekriminointisuoja tarkoittaa sitä, että rikosprosessissa syytetyn ei tarvitse edistää rikoksensa selvittämistä. Hovioikeus kiinnittää lainvalmistelijoiden huomion siihen, että lakia uudistettaessa riittävän selvästi säädetään, että vastaajan asemassa olevalle ilmoitetaan oikeudesta avustajaan ja siihen, että hänen ei tarvitse edistää rikoksensa selvittämistä. Vastaajan tulee tosiasiallisesti ymmärtää, että kuulustelun tietoja voidaan käyttää häntä vastaan ja että hänen ei tarvitse kertoa mitään. Tämän tulee selvästi ilmetä niistä esitutkinta-asiakirjoista, joihin oikeudenkäynneissä vedotaan. Ongelmalliseksi tilanne voi kenties muuttua esimerkiksi niissä tilanteissa, joissa kuultavan prosessuaalinen asema esitutkinnassa muuttuu asianomistajasta tai todistajasta syytetyksi.

2) Salaisten pakkokeinojen osalta hovioikeudessa on havaittu seuraavanlaisia ongelmia:

Haettaessa uutta lupaa esimerkiksi saman puhelinnumeron kuuntelemiseen pitäisi uutta lupaa haettaessa pystyä kertomaan aikaisemmalla kuuntelulla saaduista tiedoista, toisin sanoen että kuunneltavan oikeuksien loukkaus on edelleen perusteltua. Merkittävää on perustella se, että kuuntelu on välttämätöntä tai tärkeää esitutkinnan etenemisen kannalta. Samoin esitutkintaa suorittavan poliisin pitäisi kyetä perustelemaan useampien yhtäaikaisten kuuntelulupien tarve ja niiden suhde toisiinsa ja aikaisempiin lupiin. On lisäksi tärkeää mainita konkreettisesti se syy, miksi asianomaista on syytä epäillä rikoksesta. Vielä hovioikeus kiinnittää huomiota siihen, että poliisin tietojärjestelmiin pitäisi pystyä merkitsemään yhden

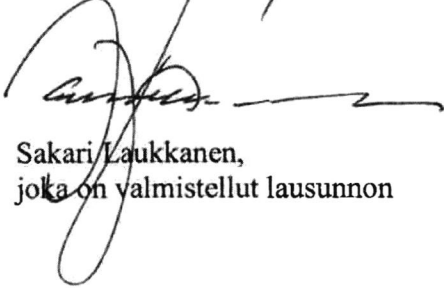
rikoksen tekopäivän sijasta se ajanjakso, jonka kuluessa tehdystä rikoksesta tai rikoksista vastaajaa epäillään. Nykyinen käytäntö vääristää todellisuutta siten, että kuuntelulupaa voidaan hakea muutamia vuosia vanhan rikosepäilyn perusteella.

Presidentti

Esko Oikarinen

Hovioikeudenneuvos

Sakari Laukkanen,
joka on valmistellut lausunnon